

MUZEUL JUDEȚEAN  
„AURELIAN SACERDOȚEANU” VÂLCEA

**BURIDAVA**

**XIV**

Râmnicu Vâlcea  
2020

MUZEUL JUDEȚEAN  
„AURELIAN SACERDOȚEANU” VÂLCEA

# BURIDAVA

Studii și materiale  
XIV



Râmnicu Vâlcea  
2020

### **Colegiul științific / Scientific Board:**

Dr. Nikolaus Boroffka, *Deutsches Archäologisches Institut*, Berlin  
Dr. Sabin Adrian Luca, *Brukenthal National Museum*, Sibiu  
Dr. Cristian Schuster, *Vasile Pârvan Institute of Archaeology*, Bucharest  
Dr. Silviu Purece, *Lucian Blaga University*, Sibiu

### **Colegiul de redacție / Editorial Board:**

Dr. Claudiu Aurel Tulugea – redactor șef/chief editor  
Dr. Ion Tuțulescu  
Dr. Ionuț Dumitrescu  
Dr. Carol Terteci  
Elena Mitrana

**Tehnoredactare / Computer editing:** Carol Terteci

**Coperta / Cover design:** Carol Terteci, Marius Drăghicean

**Traduceri / Translations:** Ana Maria Tulugea

*Responsabilitatea legală pentru conținutul științific al articolelor le revine în totalitate autorilor / The legal responsibility for the content of articles lies with the authors*

**Revista a fost acreditată de CNCS la categoria C (2012), cod CNCS: PN-II-ACRED-AR-2012-0172 / The Journal has been established by The National Research Council (CNCS) at C category (2012), code: PN-II-ACRED-AR-2012-0172**

**ISSN 0258-140X**

**MUZEUL JUDEȚEAN “AURELIAN SACERDOȚEANU” VÂLCEA**

Adresa / Address: Calea lui Traian, nr.143, Râmnicu Vâlcea,  
ROMÂNIA

Tel./fax: 004/ 0250 738121

E-mail: muzeuljudeteanvalcea@gmail.com

Tipar executat de / Printed by: PCPrint

www.pcprint.ro

# Cuprins / Contents

## *Arheologie / Archaeology*

### **Claudiu TULUGEA**

*Statuetă antropomorvă din os din colecțiile Muzeului Județean „Aurelian Sacerdoțeanu” Vâlcea //*

Anthropomorphic bone statuette from the collections of the "Aurelian Sacerdoțeanu" History Museum of Vâlcea County

9

### **Ion TUȚULESCU, Carol TERTECI, Andrei HEROIU**

*Contribuții la sfârșitul epocii bronzului în nord-estul Olteniei. Așezarea de la Zătreni, punct La Peșceana //*

Contributions to the End of the Bronze Age in Northeastern Oltenia

17

### **Cătălin BORANGIC**

*Pumnalul de tip sica de la Brăneț, Olt //*

The sica-type dagger from Brăneț, Olt

61

## *Istorie / History*

### **Dragoș-Ionuț ECATERINESCU**

*Istoria cărții vâlcene. Centrul de la Govora //*

The History of Vâlcea Book. Govora Center

74

### **Sorin OANE**

*Țărănimea vâlceană în politica românească interbelică //*

Valcea peasantry in Romanian Interwar Policy

92

### **Liliana BEU**

*Ștefan Drăghicescu – ostaș credincios al partidului național liberal și deputat al țăranilor //*

Ștefan Drăghicescu – faithful soldier of the national liberal party and deputy of the peasants

121

### **Dan MOROIANU**

*Crucea Roșie Română între 1876-1947 //*

The Romanian Red Cross between 1876-1947

142

**Mioara BURLUȘEANU**

*Date despre minoritatea evreiască din Pitești //*  
Data about the Jewish minority in Pitești **153**

**Rodica Gabriela HERBEL**

*Biserica de lemn din satul Cioponești, comuna Stănești //*  
The wooden church from Cioponești village, Stănești commune **161**

**Sabin LUNGOI**

*Casa memorială „Elena Farago” //*  
„Elena Farago” Memorial House **170**

**Ionuț SĂRARU**

*Conacul Bălceștilor – Arc peste timp (1828-1948) //*  
Bălceștilor Mansion – Arch over time (1828-1948) **179**

*Numismatică și Sigilografie / Numismatics and Sigilography***Valentin DOLFI**

*Un antoninian din tezaurul de la Ioneștii Govorii, jud. Vâlcea //*  
One Antoninian from the hoard from Ioneștii Govorii, Vâlcea County **189**

**Laurențiu-Ștefan SZEMKOVICS**

*Sigilii ale domnitorului Constantin Brâncoveanu (1688-1714) //*  
Seaux du souverain Constantin Brâncoveanu (1688-1714) **195**

*Artă / Art***Diana MIREA, Dragoș-Ionuț ECATERINESCU**

*„Un zugrav” transilvănean în custodia Muzeului de Arheologie și Artă Religioasă „pr. Gheorghe I. Petre-Govora” //*  
„A painter” from Transylvania in the Custody of the Museum of Archeology and Religious Art “Priest Gheorghe I. Petre-Govora” **220**

**Adela BARBU-MAIER**

*Mobilierul pirogravat și pictat de la Conacul Bălceștilor //*  
Pyrographed and painted furniture from Bălceștilor Mansion **226**

## *Etnografie / Ethnography*

### **Ionuț-Gabriel DUMITRESCU**

*Vetre de civilizație românească. Țara Loviștei: patrimoniu și valorizare muzeală //*

Hearts of Romanian civilization. Loviștei Country: heritage and museum enhancement

**235**

### **Oana Ștefana FLORESCU**

*Valori ale portului popular vâlcean //*

Values of the Vâlcea Folk Costume

**245**

### **Alexandru ZAMFIR**

*Sărbători și obiceiuri de primăvară în Vâlcea //*

Holidays and Spring Customs in Vâlcea

**258**

## *Restaurare-Conservare / Restoration-Conservation*

### **Diana MIREA**

*Restaurarea Icoanei Maica Domnului cu Pruncul – Studiu de caz //*

The Restoration of the Icon of the Mother of God with the Baby - Case study

**263**

### **Daniela BEU**

*Restaurarea unei ii din colecția Muzeul Satului Vâlcean //*

The Restoration of a Romanian blouse from the collection of the Village Museum of Vâlcea

**270**

### **Rodica ROTARU**

*Protejarea patrimoniului muzeal – expoziția de bază a Muzeului de Artă „Casa Simian” //*

The Protection of the Museum Heritage - Main Exhibition of Simian House Art Museum

**275**

## *Omagiu / Tribute*

### **Claudiu TULUGEA**

*In Memoriam Petre Purcărescu //*

In Memoriam Petre Purcărescu

**281**

## In Memoriam Petre Purcărescu

*Claudiu Tulugea*



*Petre Purcărescu (25 septembrie 1927 – 28 decembrie 2019)*

Acest articol este dedicat unui om, Petre Purcărescu, care a avut o influență majoră asupra instituției noastre, la a cărei înființare a contribuit, atât din punct de vedere administrativ (organizatoric), cât și științific (păstrare a patrimoniului mobil și imobil, restaurare-conservare, publicistic). Nefiind o biografie în adevăratul sens al cuvântului, vom încerca să surprindem în rândurile de mai jos date esențiale despre personajul enunțat mai sus, ca prim director al Muzeului Județean „Aurelian Sacerdoțeanu” Vâlcea.

### **Originile**

Se naște în Râmnicu Vâlcea, la data de 25 septembrie 1927, pe strada Călărași nr. 10. În casa în care s-a născut Petre Purcărescu ar fi fost ulterior sediul Partidului Social Democrat (filiala Vâlcea) condus la nivel național de Ghiță Cristescu<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> Informație din paginile oferite de fiu, Gabriel Purcărescu, pagini scrise chiar de Petre Purcărescu.

Tatăl, Purcărescu Petre (1894-1978), a fost comandantul pompierilor civili din Rm. Vâlcea până în anul 1940, când sistemul se militarizează. Până la pensionare rămâne șeful serviciului Salubritate al orașului Rm. Vâlcea.

Mama, Purcărescu Sevastița (1897-1981), a fost inițial casnică, apoi telefonistă tot la primăria Rm. Vâlcea.

Familia Purcărescu a avut trei copii (doi băieți și o fată):

- Purcărescu Matilda (decedată în anii 60 ai secolului XX), sora personajului nostru, a studiat dreptul administrativ la Principele Mihail, lucrând ulterior la Docurile din Galați;

- Fratele mai mare, Purcărescu Ilie (decedat în anii 80 ai secolului trecut), a studiat la Facultatea de Drept, fiind încadrat la Cooperația Federală Cozia, unde a ocupat funcția de director. Ulterior va promova ca președinte al Județenei de Cooperație București.

## Studii

Petre Purcărescu urmează ca și alți copii de familie bună din Rm. Vâlcea toate etapele educaționale ale vremii, dovedind o capacitate bună de asimilare și înțelegere a materiei predate, după cum urmează:

- face școala primară în Rm. Vâlcea, la nr. 1 (actuala Take Ionescu), pe care o absolvă în anul 1945;

- în anul 1948 absolvă Liceul Alexandru Lahovari;

- în toamna aceluiași an susține examenul de admitere la Academia de Științe Comerciale și Cooperatiste (AISCI), care se transformă ulterior, în baza decretului Prezidiului Marii Adunări Naționale (Decembrie 1948), în Institutul de Științe Economice și Planificare (ISEP), instituit de trei ani (absolvit în anul 1951)<sup>2</sup>;

- în anul 1957 se înscrie la Universitatea din Cluj la Facultatea de Istorie secția română;

- în anul 1960 este student în anul III la Universitatea din Cluj, conform adeverinței nr. 390/1960;

- în anul 1963 este depusă o nouă adeverință nr. 390/1963 a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj, Facultatea de Istorie-Filozofie, a decanatului facultății din care reiese finalizarea anilor de studiu, dar fără examen de stat;

- în anul 1971, în Carnetul de Muncă, la Capitolul VII – Pregătirea Profesională, Petre Purcărescu apare ca Profesor de Istorie,

---

<sup>2</sup> Informație din paginile oferite de fiu, Gabriel Purcărescu, pagini scrise chiar de Petre Purcărescu.



confirmat prin Diploma nr. 39959/1971, emisă de Universitatea „Babeș-Bolyai”, facultatea de Istorie-Filozofie din Cluj<sup>3</sup>.

### **Familia**

Pe 3 mai 1959 se căsătorește cu Grecu Angela, devenită ulterior Purcărescu Angela. Aceasta se naște la data de 11 iunie 1939 în comuna Ciuperceni-Noi, raionul Calafat, Regiunea Oltenia (deși părinții ei sunt originari din comunele vâlcene Tetoiu și Roșiile). În anul 1957 absolvă Școala Medie nr. 2 (Liceul de Fete), iar în 1963 Școala Tehnică Sanitară, ambele în Rm. Vâlcea. Ulterior va lucra ca asistent medical la CFR Rm. Vâlcea. Decesul survine în anul 2006. Cuplul Purcărescu are doi copii, ambii băieți:

- Purcărescu Ilie-Călin (n. 1960), absolvent al Liceului Vasile Roaită (actualmente Colegiul Național Mircea cel Bătrân), secția sportivă. Se va angaja ulterior la Federal Coop Rm. Vâlcea. Are un băiat, Purcărescu Vlademir (n. 1991), absolvent al Liceului Alexandru Lahovary și al Universității București, Facultatea de Psihologie, în cadrul căreia va rămâne ca angajat;

- Purcărescu Gabriel (n. 1964) absolvent al Liceului Vasile Roaită (actualmente Colegiul Național Mircea cel Bătrân), secția sportivă, finalizat în anul 1981. Este și absolvent al Universității Constantin Brâncoveanu (Facultatea de Economie) din Rm. Vâlcea. La momentul scrierii acestui articol este proprietarul unui service auto. Are un băiat, Purcărescu Ștefan Claudiu (n. 1986), absolvent al Liceului Alexandru Lahovary și al Universității Româno-Americane. Actualmente lucrează la ING București.

### **Activitatea Profesională**

Pe 15 Septembrie 1951 este numit profesor la Școala Medie Tehnică de Comerț, în paralel cu Școala Profesională Comercială (ambele aflate în aceeași incintă) din Rm. Vâlcea, unde predă economie politică și tehnica organizării comerțului. Din 1 iunie 1953 este numit Director Adjunct al celor două școli, ca din 15 septembrie același an să devină Director Coordonator. Începând cu data de 15 iulie 1956 cele două școli se desființează. Dintre realizările asumate de personajul nostru în cadrul acestor două școli amintim:

- modernizarea bucătăriei, a sălii de mese și a cantinei școlilor;

---

<sup>3</sup> Copie Carnetul de Muncă existent în dosarul întocmit de autorul articolului, în arhiva instituției.

- terenul de la Cetățuie deținut de Seminar este lucrat de elevii celor două școli, produsele obținute contribuind la ieftinirea mesei, dar și la acordarea mai multor burse. Ulterior se va renunța la lucrarea terenului din cauză că acesta este vândut de Episcopie, deși proprietar este Seminarul, care aparține statului;

- în curtea școlilor este construită o bază sportivă compusă din teren de basket, două terenuri de volei, o pistă de alergare etc;

- înființează un cabinet metodic și un Consiliu de Conducere, încercând să lărgescă baza de luare a deciziilor la nivelul școlii;

- la inițiativa sa și cu aprobarea Ministerului Comerțului Interior se deschide o unitate comercială în incintă, la care lucrează numai elevii.

În vacanțele școlare din anii 1954 și 1955 este numit Director al Taberelor Naționale Argeș-Vâlcea, organizate în cadrul Ministerului Învățământului. Nu știm data exactă, dar cert este că pe parcursul anului 1955 se înscrie în Partidul Muncitoresc Român, devenit ulterior Partidul Comunist Român. Totodată este numit Președinte al APSR (Asociația Prieteniei Romîno-Sovietice) și este ales membru al Biroului regional al UTM Argeș (Uniunea Tineretului Muncitoresc). I se acordă tot acum Diploma de Merit pentru realizările din învățământ<sup>4</sup>.

Pe 15 august 1956, Petre Purcărescu este numit Director al unui incipient muzeu, care ulterior va deveni Muzeul Județean Vâlcea. Condiția este să se reprofileze din punct de vedere profesional. Ca urmare, începe studierea istoriei la Universitatea din Cluj, Facultatea de Istorie Secția Română. Clădirea în care se va amenaja viitorul muzeu este Casa Simian, la început plătindu-se chirie. Începuturile muzeisticii vâlcene se fac cu 3 angajați (Directorul, un muzeograf și un supraveghetor) și aproximativ 275 de piese de patrimoniu, luate de la Seminar, unde fuseseră folosite ca material didactic (științele naturii și 30 de piese neolitice). Ulterior, clădirea este trecută în proprietatea muzeului și încep modificările structurale, pentru a fi adaptată spațiului muzeal. Fostele garaje, spălătoria și camerele de serviciu (actualul Laborator de Restaurare-Conservare) sunt transformate în birouri, laborator de grafică și depozit de artă, în timp ce corpul principal împreună cu grădina și curtea interioară sunt transformate în spațiu expozițional. Între cele două corpuri erau cotețe și alte utilități care vor fi desființate.

---

<sup>4</sup> Informație din paginile oferite de fiu, Gabriel Purcărescu, pagini scrise chiar de Petre Purcărescu.

Cele două corpuri sunt unite până la începutul anilor 60 cu o nouă construcție, al cărei spațiu va deveni ulterior expozabil. Probabil că în această perioadă are loc și controversatul moment în care este găsit în fosa septică a familiei Simian aurul care a stârnit atâta discuție și atâtea controverse. Concret, într-o discuție dintre Petre Purcărescu și istoricul Sorin Oane, cel din urmă povestește cum în arhivele CNSAS a găsit povestea scrisorii fraților Simian către cumnatul lor, Ștefănescu-Tică, din care reiese că exista în closetul Casei Simian cantitatea de 12 kg de aur. Petre Purcărescu a confirmat autenticitatea poveștii asistând, probabil în calitate de director, la săpăturile efectuate de Securitate<sup>5</sup>. Tot acum este organizată și o bibliotecă documentară, care deține și arhiva instituției. Legat de Secția de Artă, aceasta se va înființa prin alt controversat transfer, al Colecției Paul Capelleanu de la Liceul „Nicolae Bălcescu” (actualul Colegiu Național „Alexandru Lahovary”) la actualul Muzeu de Artă. Acest transfer a stârnit în rândul profesorilor de la liceu proteste și chiar furie, domolite ulterior de Ministerul Învățământului prin alt transfer de artă plastică<sup>6</sup>. Mutarea colecției Capelleanu s-a făcut în două etape: „la 21 ianuarie 1958, Petre Purcărescu, directorul Muzeului Raional de Istorie, însoțit de Dumitru Curechianu, muzeograf principal, au preluat de la directorul liceului, Ion Ceaușescu, în custodie pînă la 1 iulie 1958, un număr de 8 tablouri ale colecției Capelleanu, și anume: Ludovic Basarab (Țărancă în livadă), Burghilea (Apus de soare), Jiquididi (Marină și Peisaj), Dumitru Serafim (Cap de evreu), Jean Steriadi (De la pășunat), Arthur Verona (Un plăeș), autor necunoscut (Arab bătrîn). Ele nu s-au mai întors niciodată în școală. Ulterior, în ianuarie 1959, și celelalte opere de artă ale colecției au avut aceeași soartă. Conducerea muzeului susținea că o serie de tablouri fuseseră furate din incinta liceului și că operele de artă erau mai bine protejate și puse în valoare la noul Muzeu de artă raională”<sup>7</sup>. Istoricul Sorin Oane afirmă că au fost ridicate de la liceu 78 de tablouri și câteva sculpturi. La o cercetare atentă a Registrului Inventar al Muzeului de Artă, situația actuală a acestei colecții este următoarea: pictură – 36 de piese; grafică – 22 de piese; sculptură – 6 piese; pictură istorică – 4 piese.

---

<sup>5</sup> Oane 2007, p. 145-146.

<sup>6</sup> Oane 2011, p 195-197.

<sup>7</sup> Oane 2011, p 195-197.

Totalul lor este de 68<sup>8</sup>. Conform Procesului Verbal din anul 1923 de predare-primire dintre Esmeralda Capelleanu și Liceul Lahovary, au existat cu totul 78 de piese, din care 4 schițe ale lui Steriadi, lipsă. Pictorul s-a angajat că le va trimite ulterior la Rm. Vâlcea. Nu știm dacă au mai fost trimise vreodată, dar diferența dintre cifrele angajate în discuție (muzeu-liceu) este vizibilă<sup>9</sup>.

Nucleul de artă plastică reprezentat de colecția mai sus amintită este completat cu două noi colecții, descoperite de personajul nostru la I.A.S. Rm. Vâlcea, într-un depozit (colecțiile de grafică Mircea Olarian și Anton Kaindl). Altă colecție este adusă de la București, de la colecționarul Ghiță Iancu (cu ajutorul Președintelui Comitetului de Stat pentru Cultură, Barbu Ștefan). Această colecție este donată cu condiția ca Raionul să-i plătească donatorului o pensie de 2000 lei pe lună timp de 10 ani. Tot Ghiță Iancu donează și o colecție de icoane pe sticlă tip Făgăraș. Tablourile Olgăi Greceanu de la Măldărăști sunt și ele transferate la noua secție. O decizie favorabilă artelor plastice, care va deveni în timp o cutumă (respectată și astăzi), este a Comitetului de Stat pentru Cultură, Direcția Artă, aceea de a organiza expoziții artiștilor, care apoi donau câte un tablou ce ulterior era transferat muzeului<sup>10</sup>.

În anul 1960 se înființează Comitetul pentru Cultură și Artă sub președinția lui Barbu Ștefan și ulterior P. Ungureanu, iar în anul 1964 o brigadă a Consiliului Culturii din București vizitează județul, prilej cu care se vor stabili profilele muzeului. Astfel, vor apărea:

- Secția de Istorie cu tematica „*Valea Oltului*”;
- Secția de Artă cu tematica „*Plastica Românească*”;
- Secția de Memorialistică „*Anton Pann*” și „*Gheorghe Magheru*”;
- Secția de Etnografie cu expunere în aer liber cu tematica „*Satul Vâlcean*”;

Câțiva ani mai târziu (?) Secția de Istorie este inaugurată, prilej cu care se organizează un simpozion cu participare universitară de la Universitatea București. Acum se ia decizia editării sub egida muzeului a unei reviste de specialitate, cu titlul generic „*Buridava*”, în care să fie publicate materialele susținute la simpozioanele locale, dar și teme de cercetare ale muzeografilor.

---

<sup>8</sup> Registrul Inventar al Muzeului de Artă.

<sup>9</sup> Proces-verbal aflat la biblioteca Muzeului Județean „A.S.” Vâlcea.

<sup>10</sup> Informație din paginile oferite de fiu, Gabriel Purcărescu, pagini scrise chiar de Petre Purcărescu.

Cu prilejul vizitei lui Nicolae Ceaușescu din 1966, muzeul primește sarcina de a organiza reconstituirea taberei de luptă a generalului Magheru de la Râureni. Cronicile presei comuniste sunt favorabile, fapt ce atestă reușita acestui eveniment.

Ulterior, Secția de Istorie va fi mutată din fosta Casă Simian (actualmente Muzeul de Artă) în actualul sediu. Prin adresa nr. 569 din 10 iulie 1976, Muzeul Județean Vâlcea solicită trecerea din administrarea directă a Comitetului executiv al Consiliului Popular al municipiului Rm. Vâlcea în administrarea directă a instituției mai sus enunțată a imobilului din strada Lenin nr. 137 (fosta Școală nr. 1 din Rm Vâlcea).

Prin Decizia nr. 568 din 13 iulie 1976 se transmite acordul pentru acest transfer, în scopul realizării noii Secții de Istorie<sup>11</sup>. Din păcate, reamenajarea clădirii și reorganizarea expoziției de bază s-a întins pe o perioadă mai lungă decât fusese prevăzut, la inaugurarea din 1982 Petre Purcărescu nemaifiind director.

În ceea ce privește Secția de Etnografie, încă din 1964 încep cercetările pe teren pentru identificarea monumentelor de arhitectură vernaculară care vor fi strămutate la noua locație (Bujoreni). Secția va fi inaugurată în anul 1974 cu 27 de unități. Deși inițial a fost aprobată suma de 100.000 lei pentru organizarea Secției de Etnografie, suma va fi suplimentată cu încă 200.000 lei. Proiectarea viitorului muzeu este făcută de către arhitectul Spirescu Spiridon. Ca suprafață, este alocat un spațiu de aproximativ 10 ha, stațiunea etnografică urmând a prinde viață în jurul unui monument de secol al XVIII lea, Cula Bujoreanu<sup>12</sup>.

Prima formă de muzeu în zona Horezu este organizată în anul 1967 prin organizarea unei expoziții în Cula Greceanu, culă preluată de la IAS Horezu.

Anexa Culei Greceanu este predată în 14 octombrie 1969 către Muzeul Județean Vâlcea de la același IAS, așa cum aflăm din adresa nr. 2732 din 4 noiembrie 1976<sup>13</sup>.

În ianuarie 1969, la Ambasada RSR din Washington, Gheorghe I. Duca ratifica donația către statul român a ceea ce astăzi este nucleul Complexului Muzeal Măldărăști (Casa Duca,

---

<sup>11</sup> Decizia nr. 568 din 13 iulie 1976 aflată în Arhiva MJ,,AS” Vâlcea.

<sup>12</sup> Informație din paginile oferite de fiu, Gabriel Purcărescu, pagini scrise chiar de Petre Purcărescu.

<sup>13</sup> Proces Verbal din 4 februarie 1976 la Consiliul Popular Măldărăști aflat în arhiva instituției.

Cula Duca, Anexa și terenul aferent) prin actul nr. 101<sup>14</sup>. Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, care a reprezentat statul român în cadrul donației, îl însărcinează pe directorul Petre Purcărescu să preia în administrație imobilele, cu scopul de a organiza un complex muzeal, prin Decizia nr. 250 din 24 aprilie 1975<sup>15</sup>.

Alt imobil care va deveni ulterior muzeu este clădirea cunoscută generic sub numele de Casa Memorială „Anton Pann”. Aflată la intersecția dintre străzile actuale Știrbei Vodă cu Carol I, clădirea a fost trecută în proprietatea statului în anul 1959. În același an s-a organizat o modestă expoziție memorială.

În 15 februarie 1979, Muzeul Județean Vâlcea face o cerere de strămutare a monumentului (în contextul reamenajării și lărgirii actualei străzi Știrbei Vodă) prin adresa nr. 179 către Consiliul Popular al Județului Vâlcea – Centru de Proiectare. Opt zile mai târziu vine răspunsul favorabil (adresa nr. 1212 din 23 februarie 1979) prin care se acceptă varianta mutării imobilului cu 60 m Nord față de amplasamentul inițial. Un alt amplasament propus a fost mutarea la Muzeul Satului Vâlcean, propunere respinsă de factorii decizionali<sup>16</sup>. Imobilul va fi mutat abia în noiembrie 1982, când personajul nostru nu mai are calitatea de director.

O puternică dezvoltare în direcția cercetării o cunosc săpăturile arheologice. În urma cererii muzeului, se obțin de la Institutul de Arheologie din București aprobările pentru a se cerceta situl de la Vlădești, unde este atestată o așezare preistorică de epoca bronzului, cultura Verbicioara.

În cercetarea din 1958 sunt descoperite 12 vase ceramice, organizându-se o expoziție arheologică. În anul 1959 încep construcțiile batalelor de pe malul Oltului, în punctul Stolniceni. Cu această ocazie apar fragmente ceramice romane, dar și un zid de aceeași factură. În urma cererii muzeului către Academie și Minister, se aprobă o cercetare arheologică de salvare, Uzina de Sodă Govora fiind nevoită să stopeze pentru o perioadă lucrările. Sunt descoperite așa zisele „therme mici” (băi publice) și fragmente de țiglă inscripționate, care atestau prezența aici a trei legiuni romane și a șapte cohorte, dar și a gărzii imperiale (Pedites Singulares).

---

<sup>14</sup> Oferta de Donație aflată în Arhiva MJ, „AS” Vâlcea.

<sup>15</sup> Decizia 250 din 24 aprilie 1975 aflată în Arhiva MJ, „AS” Vâlcea.

<sup>16</sup> Dosar Casa Memorială „Anton Pann”, Arhiva Muzeului.

Prin aceste descoperiri este atestată prezența unităților militare din Moesia Inferior de sub comanda generalului Laberius Maximus (?). Descoperirile atrag atenția Institutului de Arheologie, a Academiei, dar și Ministerului Culturii. Deși Petre Purcărescu este încurajat să continue cercetările de către Minister, în instituțiile de profil (Academie și Institut) apar îndoieli privitoare la capacitatea muzeului de a continua săpătura de salvare. Este trimis să supravegheze cercetarea D. Tudor.

În anul următor, sunt descoperite în buza Oltului locuințe daco-romane de secol II-III-IV, un drum roman și un cuptor de ars ceramică<sup>17</sup>. Cercetările arheologice sunt continuate și în nordul municipiului Rm. Vâlcea, mai exact la Dăești – Sîmbotin, în așezarea romană de aici (spre sfârșitul deceniului 7 al sec. XX).

### **Istoriografie**

Despre necesitatea înființării unui sat etnografic vâlcean, Petre Purcărescu vorbește prima dată în ziarul local Orizont, în 1970. Articolul său este un preambul la ceea ce va fi Muzeul Satului Vâlcean, elementele sale definitorii, arhitectura vâlceană cu specificul ei – casa cu foișor, pereții de lemn tencuiți și văruiți etc. Aflăm că inițial satul a fost proiectat să aibă 34 de monumente<sup>18</sup>.

Printre primele cercetări arheologice efectuate la castrul de la Sîmbotin – comuna Dăești sunt cele din anul 1970, efectuate de către D. Tudor, Hampartumian Nubar și Petre Purcărescu. Sunt descoperite fragmente ceramice de epocă romană, ziduri de incintă<sup>19</sup> etc.

Aspecte despre navigația pe Olt aflăm dintr-un articol publicat în anul 1971 în același oficios local al comuniștilor vâlceni. Astfel, plutăritul începe la Gura Lotrului, spre Dunăre. Navigatul se făcea mai ales de către sibieni cu nave cu fundul plat, lungi de 14-15 metri, către Dunăre și apoi spre Marea Neagră<sup>20</sup>.

Un alt mare merit al lui Petre Purcărescu este acela de a edita pentru prima oară o revistă specifică Muzeului Județean Vâlcea, care are articole de istorie antică, medievală și modernă, dar și de

---

<sup>17</sup> Informație din paginile oferite de fiu, Gabriel Purcărescu, pagini scrise chiar de Petre Purcărescu.

<sup>18</sup> Purcărescu 1970.

<sup>19</sup> Tudor, Nubar, Purcărescu 1970, p. 245-250.

<sup>20</sup> Purcărescu 1971.

artă (sculptură și pictură) și etnografie, intitulată generic „*Buridava*”.

Interesant este că în primele numere lipsesc articolele de istorie contemporană. Revista apare în anul 1972 sub forma unor studii și materiale, din colectivul de redacție nelipsind bineînțeles directorul instituției. Are două articole, scrise în colaborare.

Primul, tratează probleme de arheologie, fiind descrise 26 de monede romane descoperite la Râureni. Autorii mai fac o trecere în revistă și a altor descoperiri numismatice din județ, dar și o descriere a evenimentelor istorice antice legate de emisiile monetare<sup>21</sup>.

Al doilea articol, tot în colaborare, surprinde evenimentele legate de Revoluția lui Tudor Vladimirescu în județul Vâlcea, dar și luptele de la Drăgășani<sup>22</sup>.

La doi ani după inaugurarea oficială a Muzeului Satului Vâlcean, Petre Purcărescu dă un interviu în ziarul local *Orizont*, din care aflăm că abia în 1980 era programată deschiderea secției de etnografie a județului. Tot de aici aflăm și despre intenția sa de a reface interiorul Culei Greceanu de la Măldărăști, grav afectat de anii în care fusese sediu de IAS<sup>23</sup>.

Numărul 2 al revistei instituției, *Buridava*, apare în anul 1976. În articolul publicat împreună cu marele arheolog Dumitru Tudor, sunt descrise sondajele arheologice desfășurate în anul 1962 în situl arheologic de la Buridava Romană. Sunt identificate 4 sectoare arheologice (castrul roman și așezările civile)<sup>24</sup>.

În anul 1979 apare numărul 3 al revistei muzeului, iar personajul supus studiului nostru publică un articol de epocă modernă, epocă ce începe să fie studiată asiduu și care îi va defini activitatea profesională până la sfârșitul vieții.

În articol este urmărită activitatea revoluționară a lui Ioan Nisipeanu în timpul evenimentelor de la 1848 și organizarea de către acesta a „*Guardiei naționale*”.

---

<sup>21</sup> Nubar, Purcărescu 1972, p. 161-172. Există o explicație pentru citarea dificilă și de multe ori incorectă a numelui cercetătorului român de origine armeană, Hampartumian Nubar: „*Deși i s-a cerut, a refuzat să devină membru de partid. Toate acestea l-au obligat să semneze orice contribuție științifică sub pseudonim, folosind numai prenumele întreg și inițiala numelui: H. Nubar*” – vezi Nastasi 2013, p. 542. În cuprinsul nr. 1 al revistei *Buridava*, apare forma greșită Hampartunian, iar la pagina 161, Hampartuian.

<sup>22</sup> Bălașa, Purcărescu 1972, p. 295-320.

<sup>23</sup> Apostol 1976.

<sup>24</sup> Tudor, Purcărescu 1976, p. 41-44.



Acum se relevă o altă latură a omului de muzeu, Petre Purcărescu, și anume aceea de păstrător al patrimoniului cultural al județului (este vorba despre achiziționarea a patru lucrări de artă, una reproducând portretul lui Ioan Nisipeanu)<sup>25</sup>. Tot în acest număr, este publicat un document de la Mihnea Turcicul prin care acesta dă lui Dobru opt loturi de arătură în Lunca Sorocovenilor – Sutești, iar lui Stan moșie în Călina<sup>26</sup>.

În anul 1982 apare ultimul număr al revistei „*Buridava*” serie veche, în care P. Purcărescu are un articol de arheologie despre un mormânt geto-dacic de incinerare. Lângă oasele calcinate sunt descoperite fragmente ceramice descrise de autor drept anforă dacică de tip thasian<sup>27</sup>. Interesant este că acum autorul articolului nu mai apare în colectivul de redacție al revistei.

Tot în anul 1982, sub egida Muzeului Județean Vâlcea, apare revista „*Studii Vîlcene*” nr. V. Aici, Petre Purcărescu publică în colaborare cu Ion Botu un articol despre pomicultura vâlceană. Articolul face o trecere în revistă a arealului supus studiului, o istorie a speciilor endemice cultivate aici, dar și o trecere în revistă a pomilor importați și asezonăți. Ca timp, vorbim despre o perioadă de 2000 de ani, până la Cincinalul 1981-1985<sup>28</sup>.

În anul următor, în „*Studii Vîlcene*” nr. VI apare articolul despre Muzeul Satului Vâlcean, care este o trecere în revistă a efortului depus de către etnografia vâlceni pentru realizarea acestei stațiuni de arhitectură vernaculară<sup>29</sup>.

La capitolul Etnografie și Toponimie din *Studii Vîlcene* din 1985 îi apare articolul despre prima expoziție agro-industrială vâlceană, studiu ce tratează evenimente economice de la jumătatea secolului al-XIX-lea<sup>30</sup>.

Împreună cu Costea Marinoiu și Valentin Cismaru, Petre Purcărescu publică lucrarea „*Istorie și continuitate*”, în anul 2000. Lucrarea, de 191 de pagini, are 9 capitole, Anexe și Bibliografie, fiind mai mult o prezentare generală a istoriei județului, cu accent preponderent pe realitățile economice<sup>31</sup>.

---

<sup>25</sup> Purcărescu 1979, p. 167-169.

<sup>26</sup> Purcărescu, Bălașa 1979, p. 227-228.

<sup>27</sup> Purcărescu 1982, p. 33-35.

<sup>28</sup> Botu, Purcărescu 1982, p. 155-160.

<sup>29</sup> Purcărescu 1983, p. 137-142.

<sup>30</sup> Purcărescu, 1985, p. 163-166.

<sup>31</sup> Marinoiu, Purcărescu, Cismaru 2000.

Cercetător asiduu, Petre Purcărescu nu stă departe de perioada de domnie a lui Carol I. Astfel, în 2003 apare articolul legat de venirea domnitorului în țară, vizita acestuia în Oltenia din vara anului 1867, dar mai ales scoaterea în evidență a plimbării acestuia prin Râmnic și județ. Autorul scoate în evidență impulsivitatea de către domnitor a lucrărilor edilitare cerute de Carol<sup>32</sup>.

În revista *Studii Vâlcene* din 2006, publică un articol despre Râmnicul secolului al XIX-lea, în care sunt surprinse componente urbanistice (ulițe, străzi, poteci). Autorul face și o descriere în timp (peste 100 de ani) a dezvoltării acestor căi de comunicații, detaliind îmbunătățirile edilitare suferite de acestea. Sunt prezentate facsimiluri de documente, hărți și planuri episcopale<sup>33</sup>.

În 2008 apare articolul despre Parcul Zăvoi în *Studii Vâlcene*. Autorul face o delimitare a parcului, vorbește despre documentele care stau la baza apariției sale, dar și despre folosința sa (pășunat, agricultură și livezi). Izvoarele parcului erau folosite ca apă potabilă pentru oraș. După 1850 Zăvoiu devine „Grădină Publică”, cu stabilimente pentru băi publice<sup>34</sup>.

După anul 2010 Petre Purcărescu începe să publice articole despre viața economică a Râmnicului din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Expozițiile agro-economice din revista *Studii Vâlcene* sunt descrise cu lux de amănunte, autorul detaliind inclusiv suprafața afectată, cât și materialul din care erau făcute saloanele expoziționale<sup>35</sup>.

Tot în revista mai sus enunțată, apare articolul despre iluminatul public stradal. Aflăm că, după anul 1820, iluminatul în Râmnic se face cu felinare cu lumânări de ceară, ca după 1860 să fie folosite lămpi cu gaz lampant<sup>36</sup>.

Cercetările despre Râmnicu Vâlcea în epoca modernă continuă cu un articol publicat în aceeași revistă, în anul 2011, despre piețele și târgurile orașului din aceeași a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Sunt evidențiate actele normative care stau la baza înființării acestora, legislația referitoare la produsele comercializate, la igiena și siguranță etc<sup>37</sup>.

---

<sup>32</sup> Purcărescu 2003, p. 103-114.

<sup>33</sup> Purcărescu 2006, p. 490-509.

<sup>34</sup> Purcărescu 2008, p. 51-63.

<sup>35</sup> Purcărescu 2010, p. 108-139.

<sup>36</sup> Purcărescu 2010, p. 605-610.

<sup>37</sup> Purcărescu 2011, p. 140-148.

În 2014 continuă incursiunile în istoria modernă a Râmnicului cu două articole publicate în aceeași revistă, *Studii Vâlcene*.

Primul articol descrie în amănunt eforturile autorităților locale de a dezvolta căile de comunicații de peste Olt, de peste Olănești, sistematizarea Ostrovului, dar și igienizarea și captarea apelor naturale, ridicându-se cișmelele și fântânile cu apă potabilă, multe dintre ele existente și astăzi<sup>38</sup>.

În al doilea articol, autorul face o incursiune în istoria Râureniului, din antichitate și până în epoca modernă. Demersul este binevenit, dar ni se pare forțată ipoteza conform căreia bălciul de aici ar continua tradiția romană, la fel și ideea că acolo unde au fost așezări romane ar fi fost și astfel de bălciuri medievale și moderne<sup>39</sup>.

Cercetarea arhivelor se dovedește prolifică și în anul 2015, când personajul supus studiului nostru publică alte două articole, tot în *Studii Vâlcene*.

În primul articol este abordată problema învățământului din Țara Românească, cu plecare legală din Regulamentul Organic<sup>40</sup>.

Al doilea articol atacă problematica medicinei în județul Vâlcea. Articolul face o trecere în revistă a necesității îngrijirii medicale din cele mai vechi timpuri și până în prezent. Aflăm că în cercetările arheologice ale autorului s-a descoperit la Stolniceni o trusă medicală romană (bisturiu, spatulă și pensă din bronz). În epoca modernă se deschid mai multe farmacii în oraș.

După 1840 se aprobă aducerea unui medic în oraș, probabil sas. Tot după anul 1840 se construiește și un spital județean. Autorul face o trecere în revistă a tuturor medicilor din urbe (Paul Zigler, Martin Schulcht, Iosif Binder, Ișlie Zagrafos)<sup>41</sup>.

## Concluzii

Fire retrasă și modestă, cu o putere de muncă deosebită, cu mare capacitate de înțelegere a timpului istoric dar și a vremurilor în care a trăit, Petre Purcărescu și-a pus amprenta asupra instituției mai mult decât oricine altcineva. Astfel, are meritul de a fi pus bazele Muzeului Raional în fosta Casă Simian care a stat la baza viitorului Muzeu Județean.

---

<sup>38</sup> Purcărescu 2014a, p. 69-74.

<sup>39</sup> Purcărescu 2014b, p. 180-185.

<sup>40</sup> Purcărescu 2015b, p. 204-210.

<sup>41</sup> Purcărescu 2015a, p. 249-258.

Ulterior locația va deveni Muzeul de Artă. Clădirea care adăpostește acum Muzeul de Istorie a fost aleasă de personajul nostru cu mult înainte de inaugurare.

Complexul Muzeal Măldărești, organizat în decursul a mai multor ani, poartă amprenta aceluiași personaj, la fel și Casa Memorială „Anton Pann”.

În ceea ce privește Muzeul Satului Vâlcean, credem că în polemica paternității cu profesorul Vasile Roman a acestei stațiuni etnografice dreptatea este de partea lui Petre Purcărescu. Din actele din Arhiva instituției reiese că încă din 1964 etnografii vâlceni încep cercetările de teren pentru identificarea viitoarelor monumente de arhitectură vernaculară. În anul 1966 apare proiectul viitorului sat, care va fi înființat juridic în 1971 și inaugurat în anul 1974<sup>42</sup>. Ori Vasile Roman ajunge șeful Comitetului Județean de Cultură în 1968<sup>43</sup>, când decizia de înființare a Secției de Etnografie fusese luată. Probabil că participarea sa la dezvoltarea stațiunii etnografice, până în anul 1979, când este înlăturat de la Comitetul mai sus amintit este una consistentă.

Nici Petre Purcărescu nu are o soartă mai bună. În anul 1980 este înlăturat și până la pensie (1989) își va desfășura activitatea ca muzeograf etnograf.

Apreciat mai mult după pensionare decât înainte, Petre Purcărescu devine un fervent participant al cenaclurilor istorice, al întâlnirilor forumiștilor, prezență activă a sălii Arhivelor Statului.

Activitatea sa, întinsă pe mai bine de trei decenii în slujba muzeografiei vâlcene, scoate în evidență firea polivalentă a personajului nostru, care s-a ocupat de arheologie, istorie medie, etnografie, dar și de economie și administrație.

După retragerea din activitatea profesională, va continua să cerceteze arhivele încă aproape trei decenii, să publice articole de specialitate, lucrând până cu câteva luni înainte de deces.

---

<sup>42</sup> Deaconu 2009, p. 6.

<sup>43</sup> Deaconu 2009, p. 6.

## BIBLIOGRAFIE

**Apostol 1976** – Apostol Constantin, *Muzeul, focar de educație patriotică a maselor* – Interviu cu tovarășul Petre Purcărescu, director al Muzeului Județean Vâlcea, în *Orizont – Supliment Socio-Cultural*, mai 1976.

**Bălașa, Purcărescu 1972** - Bălașa Dumitru, Purcărescu Petre, *Luptele pandurilor și eteriștilor pe Valea Oltului (1821)*, în *Buridava I*, Studii și materiale, Râmnicu Vâlcea, 1972, p. 295-320.

**Botu, Purcărescu 1982** – Botu Ion, Purcărescu Petre, *Contribuții la istoricul pomiculturii vîlcene* în „*Studii Vîlcene V*”, Râmnicu Vâlcea, 1982, p. 155-160.

**Deaconu 2009** – Deaconu Gheorghe, *Petre Purcărescu un ctitor de patrimoniu cultural*, în *Curierul de Râmnic* din 11 noiembrie 2009, p. 6.

**Marinoiu, Purcărescu, Cismaru 2000** – Marinoiu Costea, Purcărescu Petre, Cismaru Valentin, *Istorie și continuitate*, Rm. Vâlcea, 2000.

**Nastasi 2013** – Irina Nastasi, *In memoriam – Nubar Hampartumian (4 decembrie 1927 – 17 noiembrie 2013)*, în *Pontica*, 46, 2013, p. 541-543.

**Nubar, Purcărescu 1972** - Hamparțunian Nubar, Purcărescu Petre, *Note pe marginea unui tezaur monetar din epoca romană, descoperit la Rîureni, județul Vîlcea*, în *Buridava I*, Studii și materiale, Râmnicu Vâlcea, 1972, p. 161-172.

**Oane 2007** – Oane Sorin, *Istoria județului Vâlcea 1948-1965. Studiu de Caz*, Rm. Vâlcea, 2007.

**Oane 2011** – Oane Sorin, *Colegiul Național „Alexandru Lahovary”. O istorie, câteva istorisiri și o mulțime de personalități*, Râmnicu Vâlcea, 2011.

**Purcărescu 1970** – Purcărescu Petre, *Arhitectura populară vîlceană la scara unui sat*, în *Orizont – Supliment Socio-Cultural*, decembrie 1970.

**Purcărescu 1971** – Purcărescu Petre, *Plutăritul și navigatul pe Olt în decursul vremii*, în *Orizont – Supliment Socio-Cultural*, aprilie 1971.

**Purcărescu 1979** – Purcărescu Petre, *Portretul unui revoluționar vâlcean de la 1848*, în *Buridava III*, Studii și materiale, Râmnicu Vâlcea, 1979, p. 167-169.

**Purcărescu 1982** – Purcărescu Petre, *Un mormînt daco-getic descoperit în municipiul Râmnicu Vâlcea*, în *Buridava IV*, Studii și materiale, Râmnicu Vâlcea, 1982, p. 33-35.

**Purcărescu 1983** – Purcărescu Petre, *Muzeul arhitecturii populare vîlcene*, în „*Studii Vîlcene*”VI, Râmnicu Vâlcea, 1983, p. 137-142.

**Purcărescu 1985** – Purcărescu Petre, *Prima expoziție agro-industrială organizată în județul Vâlcea*, în *Studii Vîlcene VII*, Râmnicu Vâlcea, 1985, p. 63-66.

**Purcărescu 2003** – Purcărescu Petre, *Personalitatea prințului Carol I în documente vîlcene*, în *Studii Vîlcene*, serie nouă, nr. I (VIII), Râmnicu Vâlcea, 2003, p. 103-114.

**Purcărescu 2006** – Purcărescu Petre, *Ulițe și străzi în Râmnicul secolului al XIX-lea*, în *Studii Vîlcene*, serie nouă, nr III, (X), Râmnicu Vâlcea, 2006, p. 490-509.

**Purcărescu 2008** – Purcărescu Petre, *Contribuții la cunoașterea istoriei Parcului „Zăvoi”, din Râmnicu-Vâlcea*, în *Studii Vîlcene* serie nouă nr IV, (XI), Râmnicu Vâlcea, 2008, p. 51-63.

**Purcărescu 2010** – Purcărescu Petre, *Expoziții vîlcene agro-economice*, în *Studii Vîlcene* serie nouă, nr VI (XIII), Râmnicu Vâlcea, 2010, p. 108-139.

**Purcărescu 2010** – Purcărescu Petre, *Începuturile iluminatului public stradal în Râmnicu-Vâlcea*, în *Studii Vîlcene* serie nouă, nr VI (XIII), Râmnicu Vâlcea, 2010, p. 605-610.

**Purcărescu 2011** – Purcărescu Petre, *Piețele și târgurile Râmnicului din epoca modernă*, în *Studii Vîlcene* serie nouă, nr VII (XIV), Râmnicu Vâlcea, 2011, p. 140-148.

**Purcărescu 2014a** – Purcărescu Petre, *Modernizarea podurilor și cișmelelor orașului Râmnicu Vâlcea în secolul al XIX-lea*, în *Studii Vîlcene* serie nouă, nr VIII (XV), Râmnicu Vâlcea, 2014, p. 69-74.

**Purcărescu 2014b** – Purcărescu Petre, *Semnificația bălciului de la Râureni în economia Râmnicului și a județului Vâlcea*, în *Studii Vîlcene* serie nouă, nr VIII (XV), Râmnicu Vâlcea, 2014, p. 180-185.

**Purcărescu 2015a** – Purcărescu Petre, *Aspecte din istoria medicinei în județul Vâlcea*, în *Studii Vâlcene* serie nouă, nr XI (XVI), Iași, 2015, p. 249-258.

**Purcărescu 2015b** – Purcărescu Petre, *Organizarea învățământului în baza Regulamentului Organic*, în *Studii Vâlcene* serie nouă, nr XI (XVI), Iași, 2015, p. 204-210.

**Purcărescu, Bălașa 1979** – Purcărescu Petre, Bălașa Dumitru, *Un hrisov inedit de la Mihnea vodă Turcitul*, în *Buridava III*, Studii și materiale, Râmnicu Vâlcea, 1979, p. 227-228.

**Tudor, Nubar, Purcărescu 1970** – Tudor D., Nubar H., Purcărescu P., *Săpăturile arheologice de la Castra Traiana, satul Sîmboțin, comuna Dăiești, județul Vâlcea*, în *Materiale*, 1970, p. 245-250.

**Tudor, Purcărescu 1976** – Tudor Dumitru, Purcărescu Petre, *Prima campanie de săpături arheologice de la Buridava dacă*, în *Buridava II*, Studii și materiale, Râmnicu Vâlcea, 1976, p. 41-44.